

Sygn. akt I C 1827/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Korol
Protokolant:	Małgorzata Pietrowska

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2017 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa J. W.

przeciwko A. W.

o zapłatę

I. Powództwo oddała;

II. Przyznaje adw. V. C. wynagrodzenie w kwocie 7.200 (siedem tysięcy dwieście) złotych podwyższone o stawkę podatku VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu i kwotę tę nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Białymstoku;

III. Odstępuje od obciążenia powoda kosztami procesu.

Sygn. akt I C 1827/16

UZASADNIENIE

Powód J. W. wniósł o zasądzenie od pozwanej A. W. na jego rzecz kwoty 700.465,00 zł z odsetkami ustawowymi od daty doręczenia odpisu pozwu oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu swojego żądania powód wskazał, że dochodzona przez niego kwota to wartość nakładów poniesionych na nieruchomość pozwaną, które były czynione z zarobków uzyskiwanych przez niego, bowiem pracował jako kierownik w transporcie międzynarodowym. Powód wskazał, że posadowiony na nieruchomości stary dom został przebudowany i gruntownie wyremontowany, rozbudowano w nim piwnicę, parter oraz dobudowano piętro. Ponadto wymieniono okna i drzwi, zaopatrzone nieruchomości w wodę oraz wykonano przyłącze kanalizacyjne. Wszystkie wyremontowane pomieszczenia zostały w pełni wyposażone. Nieruchomość została ogrodzona, ułożono polbruk, zainwestowano w ogród. Powód czynnie uczestniczył także w wykonywaniu prostszych prac remontowych, które był w stanie wykonać samodzielnie poświęcając na to swój czas i energię. Powód podniósł, że wartość przedmiotowej nieruchomości znacznie przewyższa jej wartość z chwili nabycia przez pozwaną głównie dzięki wykonanym pracom

remontowo-budowlanym sfinansowanym przez J. W.. Zatem, pozwana zatrzymując wyremontowaną i odbudowaną nieruchomość bez dokonania zwrotu nakładów powodowi, została bezpodstawnie wzbogacona.

Pozwana A. W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Pozwana uzasadniając swoje stanowisko wskazała, że przedmiotową nieruchomość położoną przy ul. (...) w W. kupiła we wrześniu 2000 r. za pieniądze stanowiące wyłącznie jej własność. A. W. wskazała, że od momentu zakupu nieruchomości w W. dokonała licznych robót budowlanych i remontów w domu. Prace były przeprowadzane etapami, w różnych odstępach czasu, co uwarunkowane było m.in. środkami finansowymi, którymi na ten cel dysponowała. Przedstawiła szczegółowy wykaz prac, których łączny koszt określiła na ok. 150.500 zł. Jednocześnie podniosła, że do dnia dzisiejszego dom nie jest w pełni wykończony. Zaprzeczyła twierdzeniom powoda, jakoby czynił znaczne nakłady finansowe na remont należącej do niej nieruchomości podkreślając, że powyższe wydatki zostały sfinansowane wyłącznie ze środków finansowych z majątku osobistego pozwanej, m.in. z trzech zaciągniętych na ten cel kredytów, pożyczek mieszkaniowych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, darowizny od matki.

Sąd ustalił, co następuje:

W sprawie bezsporne było, że strony pozostawały w związku małżeńskim, zawartym w dniu 28 stycznia 2000 r. w Urzędzie Stanu Cywilnego w W., który to związek małżeński został rozwiązany wyrokiem rozwodowym Sądu Okręgowego z dnia 3 marca 2015 r. w B. (I C 1740/13), zmienionym wyrokiem Sadu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 października 2015 r. wydanym w sprawie sygn. akt I ACa 468/15. W dniu 21 stycznia 2000 r. strony zawarły w formie aktu notarialnego umowę o wyłączenie wspólności ustawowej, na mocy której wyłączyły małżeńską wspólność ustawową majątku, który miał zostać nabyty przez obie strony bądź jedno z nich po zawarciu małżeństwa.

W dniu 13.09.2000 r. pozwana zawarła umowę z Bankiem (...) S.A. Oddział w B., na mocy której udzielono jej kredytu w kwocie 56.000 zł na sfinansowanie zakupu domu jednorodzinnego nr 7 położonego w W. przy ul. (...).

Dowód: umowa – k. 90-92

W trakcie trwania małżeństwa pozwana A. W. w dniu 12 września 2000 r. kupiła do majątku osobistego nieruchomość oznaczoną numerem geodezyjnym (...), położoną w W. przy ul. (...), zabudowaną domem mieszkalnym jednorodzinnym, parterowym z poddaszem, murowanym, dla której Sąd Rejonowy w Białymstoku IX Wydział Ksiąg wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...)/.

Od momentu zakupu nieruchomości w W. dokonano na niej licznych robót budowlanych i remontów w domu, m.in. wykonano przyłącze kanalizacji do budynku.

Dowód: umowa o zaopatrzenie w wodę i odpowiedzialność ścieków – k. 18-20; decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu – k. 21-22, faktury VAT – k. 37-89

Dnia 20.10.2000 r. pozwana A. W. aktem notarialnym sprzedała L. i M. A. małżonkom A. udział wynoszący 1/2 część w zabudowanej nieruchomości oznaczonej jako działka o numerze geodezyjnym (...) położonej w W. przy ulicy (...) w kwocie 52.000 zł.

Dowód – akt notarialny – k. 133-134

W dniu 10.04.2003 r. (aneks z dnia 11.04.2003 r.) pozwana zawarła umowę kredytu z (...) Bankiem S.A. w W. Oddział w B., na mocy której udzielono jej kredytu w kwocie 54.000 zł na cele mieszkaniowe.

Dowód: umowa – k. 104, 105-109

W dniu 30.06.2004 r. w B. pozwana umową darowizny otrzymała od swojej matki kwotę 9.500 złotych.

Dowód: umowa darowizny – k. 35

W dniu 06.05.2005 r. pozwana zawarła umowę kredytu z (...) Bankiem S.A. w W. Oddział w B., na mocy której udzielono jej kredytu w kwocie 30.000 zł na modernizację budynku mieszkalnego położonego w W. przy ul. (...).

Dowód: umowa – k. 93-96

W dniu 04.08.2008 r. pozwana zawarła umowę kredytu z (...) Bankiem S.A. w W. Oddział w B., na mocy której udzielono jej kredytu w kwocie 35.000 zł na remont i modernizację domu oznaczonego nr 7 położonego w W. przy ul. (...).

Dowód: umowa – k. 97-103

A. W. w latach 2000-2015 uzyskała dochód w wysokości 621.621,52 zł.

J. W. w latach 2000-2015 uzyskał dochód w wysokości 223.848,07 zł.

Dowód: zestawienia dochodów – k. 142, 143

Zaległość alimentacyjna powoda na dzień 08.01.2014 r. wynosiła 20.088,20 zł.

Dowód – informacja – k. 36

Aktualna wartość nieruchomości wynosi 446.000 zł.

Dowód: zeznania biegłego W. H. (1) – k. 221, operat szacunkowy – k. 194-205

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego - załączonych dokumentów, zeznań świadków i zeznań stron w niekwestionowanym przez nich zakresie. Sąd uznał przedłożone dokumenty za autentyczne i wiarygodne, zwłaszcza, że nie były zasadniczo kwestionowane przez strony.

W ocenie Sądu zeznania zawnioskowanych przez strony świadków generalnie zasługują na obdarzenie ich walorem wiarygodności. Jednakże Sąd miał na uwadze, że są to zeznania nie odnoszące się szczegółowo do sedna sprawy, a często także opierały się – z uwagi na charakter sprawy - bardziej na domysłach, obserwacjach i wnioskach niż faktycznie posiadanej wiedzy.

W całości Sąd dał wiarę zeznaniom biegłego W. H. (2) jako osoby bezstronnej, a jednocześnie posiadającą specjalistyczną wiedzę w zakresie zagadnień o jakich opiniował.

Sąd zważył, co następuje:

Pomiędzy stronami, co nie było kwestionowane, istniała w trakcie małżeństwa rozdzielnosc majątkowa. W sprawie bezsporne było także to, że podstawą prawną roszczeń powoda z tytułu nakładów dokonanych przez niego na nieruchomość należącą do pozwanej są przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 k.c.), zatem kluczową dla kierunku rozpoznania roszczenia okazała się ocena materiału dowodowego zaprezentowanego przez strony.

Wskazać przy tym należy, że obowiązek udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.) stwarza art. 6 k.c. (ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne). W procesie cywilnym strony mają obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności (faktów), które mogą być przedmiotem dowodu. Niewątpliwie pierwszoplanowo należą do nich - w sprawach o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia - sama zasada oraz wysokość roszczenia. Podkreślić należy, iż reguły rozkładu ciężaru dowodu, mają fundamentalne znaczenie dla dokonania prawidłowej oceny wykonania przez każdą ze stron obowiązku dowodzenia w zakresie przesłanek uzasadniających roszczenie lub zwalniających stronę pozwaną od konieczności jego spełnienia. Obowiązkiem Sądu jest ustalenie, czy strona inicjująca proces wykazała okoliczności faktyczne, których

zaistnienie determinuje możliwość jego skutecznego wpisania (subsumcji) w odpowiednią podstawę prawną oraz czy strona pozwana udowodniła podstawy faktyczne przyjętej linii obrony czy też nie.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że obowiązkiem powoda było wykazanie faktu wzbogacenia pozwanej, powstania zubożenia po jego stronie oraz istnienia związku pomiędzy wzbogaceniem, a zubożeniem i braku podstawy prawnej dla wzbogacenia.

Powód swoje roszczenia wywodził z faktu rzekomego wyłożenia z własnego majątku, środków finansowych, które pozwana przeznaczała na modernizowanie, remontowanie i wyposażanie swojej przedmiotowej nieruchomości oraz posadowionego na niej domu, a tym samym została wzbogacona kosztem powoda. Pozwana kwestionowała powyższe wskazując, że środki na powyższe cele pochodziły z jej majątku osobistego.

Powód podał, iż środki finansowe na zakup i remont nieruchomości w W. pochodziły z jego wynagrodzenia za pracę. Twierdził, że on finansował koszty związane z remontami, naprawami i inwestycjami, zaś jego żona zajmowała się tylko utrzymaniem siebie i wyjazdami na wczasy. Okoliczności te mieli potwierdzić zawnioskowani przez niego świadkowie.

Niemniej jednak analizy zeznań świadków nie pozwalają na dokonanie szczegółowych ustaleń w sprawie. Świadek C. G. zeznał, że nie wie kto kupił ten budynek. I chociaż wskazał, że budynek był modernizowany dużymi kosztami to nie ma wiedzy kto to finansował, z jego domniemania wynika jedynie, że robiły to strony wspólnie. Tożsame wnioski płyną także z zeznań świadków S. S. i B. W.. Świadek K. H. zeznał, że dom został zakupiony za kwotę ok. 75.000 zł i krótko po zakupie wyremontowany. I chociaż świadek zeznał, że kierownikiem budowy była pozwana, a tym który dostarczał pieniądze – powód, to nie wskazał ani w jakiej kwocie ani na co konkretnie pieniądze przekazał powód. Zwłaszcza, że jednocześnie wskazał, że w tym czasie kredyt na zakup domu zaciągnęła pozwana, a nadto przeznaczyła ona na remont 50.000 zł środków pochodzących z majątku osobistego – zwrotu za dom rodzinny od siostry.

Z kolei świadek G. O., który wykonywał projekt budynku w W. zeznał, że podczas pracy wiele razy kontaktował się z pozwaną, a powód był raczej świadkiem rozmów. Wskazał, że to pozwana mu płaciła.

Zeznania powyższego świadka korelowały z zeznaniami świadków zawnioskowanych przez pozwaną. M. J. zeznał, że wszystkie prace związane z przedmiotową nieruchomością finansowała pozwana. Początkowo z pieniędzy pochodzących z kredytów i ze spłaty dokonanej przez jej siostrę. Powód nie partycypował w tych kosztach z uwagi na to, że miał długi, mało zarabiał i często zmieniał pracę. Tożsame wnioski płynęły z zeznań L. S. i D. D., a nadto świadek D. wskazała, że pozwana mogła liczyć na wsparcie finansowe ze strony matki i ciotki, którą się opiekowała, dorabiała pracując w rodzinnym hotelu. Pozwana od wujka otrzymywała materiały budowlane, zaś prace często wykonywali zaprzyjaźnieni budowlańcy.

Mając powyższe na uwadze, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, wskazać należy, że powód mógł partycypować w kosztach rozbudowania i remontowania przedmiotowej nieruchomości należącej do pozwanej, tym niemniej zaferowany przez niego materiał dowodowy nie był wystarczający, aby w sposób graniczący z pewnością wykazać jakikolwiek, konkretnie dający się ustalić udział, w jakim uczestniczył w poczynionych w tym celu wydatkach. Za spełnienie tego obowiązku nie sposób było bowiem uznać jedynie same twierdzenia powoda i korespondujące z nimi zeznania świadków oraz dokumenty świadczące o miejscu pracy i uzyskiwanych dochodach. Wynikało z nich jedynie, że powód będąc w związku małżeńskim z powódką pracował i osiągał stały dochód, wspólnie prowadzili gospodarstwo domowe. Na podstawie tych dowodów nie dało się jednak w sposób stanowczy ustalić jaka część z nich została przeznaczona na przedmiotową nieruchomość i na jakie konkretnie prace. Zwłaszcza, że strony razem zamieszkiwały podczas trwania małżeństwa na nieruchomości, a więc logicznym jest, że powód zobowiązany był do ponoszenia kosztów związanych z utrzymaniem nieruchomości, uiszczaniem opłat za media, opał. Zwłaszcza, że z twierdzeń pozwanej wynika, że jeśli pozwany przekazywał jakieś pieniądze to szły one na bieżące wydatki związane z utrzymaniem domu, opłaty, wyżywienie. Brak też jest w sprawie dowodów pozwalających na przyjęcie, że wskazywane w pozwie prace remontowe zostały sfinansowane z pożyczek zaciągniętych przez powoda do swego majątku.

Wprawdzie świadkowie C. G. i S. S. wskazywali, że były takie sytuacje, że powód otrzymywał większe wynagrodzenie niż te wykazywane w oficjalnych dochodach jednakże nie zmienia to faktu, że brak jest w sprawie dowodów świadczących o tym, na co te pieniądze były wydatkowane.

Wskazać też należy, że wbrew temu co próbował wykazać powód, przedłożone przez pozwaną dowody pozwalały na przyjęcie, że w dacie zakupu przedmiotowych nieruchomości dysponowała ona, pochodzącymi z osobistego majątku – spłata od siostry oraz z kredytu, środkami finansowymi pozwalającymi na dokonanie transakcji zakupu, bez potrzeby korzystania ze wsparcia finansowego ze strony powoda. Sąd uznał także za wiarygodne twierdzenia wskazywane przez pozwaną, iż to ona dzięki zaciągniętym kolejnym kredytom, wsparciu finansowemu rodziny i własnej pracy była w stanie zgromadzić środki umożliwiające jej modernizację i remont zabudowanej działki w W.. Na to, iż pozwana miała możliwości finansowe pozwalające na zakup i remont nieruchomości wskazują nadto zeznania powołanych wyżej świadków. Także wszystkie dołączone do akt faktury na zakup artykułów budowlanych były wystawiane na pozwaną.

Z kolei jak wynika z akt komorniczych powód w 2001 r. miał zadłużenie alimentacyjne na kwotę ponad 13.000 zł (k. 128 Kmp 184/06). Z zestawienia dochodów za okres od 2000-2015 roku wynika, że A. W. w latach 2000-2015 uzyskała prawie trzy razy większy dochód niż powód. Na rzecz J. W. postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2000 r. (sygn. akt II Ns 983/96) zasądzono tytułem dopłaty kwotę 29.512,00 złotych (k. 174-175), jednakże sam on wniósł o to, by część tej kwoty tj. 11.512 zł przekazana została na zaległe alimenty (k. 176).

Na marginesie Sąd zwraca uwagę, że powód - pomimo tego, że w toku postępowania wartość nieruchomości została ustalona na kwotę 446,000 zł - żądał kwoty 700.465,00 wskazując, że taką właśnie kwotę przeznaczył na przedmiotową nieruchomość. Jednakże Sąd raz jeszcze podkreśla, że są to jedynie twierdzenia powoda nie poparte dowodami. Są to twierdzenia niewiarygodne mając na uwadze wysokość osiągniętych przez powoda dochodów na przestrzeni ostatnich lat, istnienia jego zadłużenia alimentacyjnego i nie wykazania posiadania jakiegokolwiek majątku.

W konsekwencji - nie ma podstaw do konkluzji, że strony razem zakupiły i wyremontowały nieruchomość za wspólnie zgromadzone środki. W przeciwieństwie bowiem do związku małżeńskiego oraz małżeńskiej wspólności ustawowej, w przypadku konkubinatu z samego faktu wspólnego pożycia stron, prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego, czy nawet wspólnego korzystania z posiadanych nieruchomości, nie wynika domniemanie współwłasności (wspólności) poszczególnych rzeczy, z czego żyjąc w nieformalnym związku z pozwaną, powód mógł i powinien był zdawać sobie sprawę, zwłaszcza, że strony świadomie ustanowiły między sobą rozdzielność majątkową licząc się z jej pozytywnymi i negatywnymi konsekwencjami dla każdego z nich. Zatem choćby przez wzgląd na ochronę swoich interesów, powód powinien był szczególnie zadbać o możliwość wykazania poniesionych przez siebie nakładów na nieruchomość, właśnie z uwagi na ewentualność kłopotów dowodowych przy wzajemnych rozliczeniach w razie rozstania.

Wobec nie wywiązania się przez powoda z obowiązku wykazania faktycznej wielkości jego udziału w spornej inwestycji i nie udowodnienia, by wskazywana ilość środków pieniężnych na zakup i remont przedmiotowej nieruchomości, pochodziła z jego majątku Sąd oddalił wniosek o powołanie biegłego z zakresu szacowania nieruchomości i biegłego z zakresu rachunkowości i bankowości. Sąd uznał, że dowody te w sytuacji, gdy powód nie udowodnił i nie wykazał jakie konkretnie prace budowlane i w jakiej wysokości sfinansował są niezasadne. Sąd nie kwestionuje tego, że ustalenie wartości poczynionych nakładów wymaga zasięgnięcia wiadomości specjalnych. Jednakże, aby ustalić wartość nakładów w pierwszej kolejności należałoby wskazać na konkretne prace bądź przedmioty i udowodnić fakt poniesienia na ich zakup bądź budowę środków finansowych.

Reasumując, Sąd Okręgowy wskazuje, że twierdzenia powoda dotyczące poczynienia nakładów na nieruchomość przy ul. (...) w W. nie zostały poparte wiarygodnymi dowodami. Zgodnie z treścią art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. to na powodzie spoczywał ciężar dowodu w zakresie tej okoliczności, czego jednak powód nie wykazał.

Mając na uwadze powyższe na mocy art. 405 k.c. orzeczono jak w sentencji.

Sąd, przyznał adw. V. C. wynagrodzenie w kwocie 7.200 (siedem tysięcy dwieście) złotych podwyższone o stawkę podatku VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu i kwotę tę nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Białymstoku. Wysokość wynagrodzenia została ustalona na podstawie § 8 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, że okoliczności sprawy uzasadniają odstąpienie od obciążania kosztami procesu powoda, mimo iż przegrał spór. Sytuacja osobista i majątkowa powoda oraz subiektywne przekonanie o słuszności swego żądania przemawiały za zastosowaniem tej regulacji (tak. Komentarz do art. 102 k.p.c. w: „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz” red. Marszałkowska-Krześ 2017, wyd. 19/J. Gibiec).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.